Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos LIX. — Izdan in razposlan dné 5. novembra 1889.

176.

Ukaz skupnega ministerstva od 20. oktobra 1889,

s katerim se izdaje nov propis o uniformovanji c. kr. državnih uradnikov.

Na podlagi Najvišega pooblastila od 15. oktobra 1889 izdaje se naslednji propis o uniformovanji c. kr. državnih uradnikov.

Splošna določila.

§. 1. Vsak dejanski (aktivni) državni uradnik je dolžan, svojemu činovnemu razredu ustrezno propisano uniformo nositi ob slovesnih prilikah, ob službenih predstavah in v vnanji vršilni službi, slednjič v uradu ob vseh urókih (postavljenih dnéh) in razpisanih obravnavah sè strankami, in pa sploh v vršilni službi občujoč sè strankami. Natančnejo uredbo dolžnosti nositi uniformo v službi za uradnike različnih osrednjih oblastev prihranja se dotičnim osrednjim oblastvom. Zunaj službe ima dejanski c. kr. državni uradnik vedno pravico nositi uniformo.

C. kr. dejanskim državnim uradnikom, katerim je podeljen naslov višega čina, dovoljeno je nositi temu naslovu ustrezno uniformo.

Nedejanski in pa taki državni uradniki, katerim se je o njih prostovoljnem izstopu iz državne službe izrecno dovolilo, še dalje imeti naslov državnega uradnika, naposled take osebe, katerim se je podelil naslov in značaj državnega uradnika, imajo pravico o slovesnih prilikah nositi ustrezno uniformo.

Druge osebe, katerim se je podelil samo naslov državnega uradnika, nimajo pravice nositi uniforme državnih uradnikov.

Izjemno more to pravico višjim uradnikom javnih občilnih zavodov (železniških in paroplovstvenih podjetij) za njihovo osebo dovoliti trgovinski minister.

§. 2. Uniforma državnih uradnikov se nosi po štirih kategorijah. Uvrščuje se v té kategorije tako-le:

Prva kategorija.

Prvi stopenj.	Ministerski prvosednik.
Drugi stopenj.	Ministri, prvi prvosednik vrhovnega sodnega dvora, prvosednik vrhovnega računskega dvora, prvosednik državnega sodišča, prvosednik upravnosodnega dvora.

Druga kategorija.

Prvi stopenj.	Uradnikom	tretjega	činovnega razr.,
drugi „	„	četrtega	„ „
tretji „	„	petega	„ „

Tretja kategorija.

Prvi stopenj. Uradnikom šestega činovnega razr.,
drugi „ „ sedmega „ „
tretji „ „ osmega „ „

Četrta kategorija.

Prvi stopenj. Uradnikom devetega činovnega razr.,
drugi „ „ desetega „ „
tretji „ „ enajstega „ „

kakor zapriseženim konceptnim praktikantom in avskultantom, ne še uvrščenim v činoven razred.

§. 3. Za uradnike prvih treh kategorij se uvaja razen službene uniforme tudi posebna pražnja (slovesna) uniforma.

Kako je uradnikom četrte kategorije prihajati v pražni obleki, določa se v §u 27.

§. 4. Pražnjo uniformo je nosiți:

Ko se pride na Najviše dvorovanje, ob vzprejemu Njegovega c. in kr. apostolskega Veličanstva in udov Najvišje cesarske rodbine; razen tega ob službenih predstavah, ob napovedanih uradnih vizitacijah in pohodih (obiskih) visokih dostojanstvenikov in ob drugih oficijalnih prilikah, za katere se to izrecno ukazuje. Sicer se nosi vedno samo službena uniforma.

§. 5. Da se ločijo različni službeni oddelki, ustanavljajo se za uniforemski vratnik in za vzleke, oziroma za obrobke *(passe-poil)* na uniformi in za *paroli* na plaščevem vratniku, naslednje barve:

Ministerskemu prvosedniku in ministrom se priodkazuje svetlo-rudeča barva.

V ostalem znači;

Temno-zeleno: uradnike v ministerskega sveta pisarni, državnega sodišča, upravo-sodnega dvora in vrhovno-računskega dvora.

Pompadour: uradnike ministerstva notranjih stvarî in ministerstva za deželno bran.

Vijolno-modro: uradnike pravosodnega ministerstva.

Svetlo-zeleno: uradnike finančnega ministerstva.

Plavično-modro: uradnike ministerstva za bogočastje in uk.

Pomarančno-rumeno: uradnike trgovinskega ministerstva.

Temno-rujavo: uradnike poljedelskega ministerstva.

§. 6. Pri posameznih oblastvih nosijo uradniki barvo osrednjega oblastva, kateremu pripadajo.

§. 7. Najpozneje ko preteče tisto koledarsko leto, ki pride prvo po izdaji tega ukaza, morajo uradniki, na katere se uporablja ta propis, preskrbljeni biti z ustreznimi uniformami.

Dotlé se dopušča še nositi dosedaj propisane uniforme.

Vendar je uradnikom tudi dano na voljo, že od tistega časa, ko se izdá ta ukaz, začenši nositi novo uniformo.

§. 8. Da si bode laže omisliti propisane uniforme, ukrenejo resortna ministerstva primerne naredbe, kako si družno omisliti propisane uniformovine proti plačevanju po obrokih.

Načelniki posameznih uradov so dolžni skrbeti za to, da podstoječi jim uradniki, kolikor jih zadeva v §u 1. tega ukaza ustanovljena zaveznost, imajo propisano uniformo v dobrem stanji, kakoršno ustreza uradni dostojnosti, ter jo nosijo o vseh propisanih prilikah.

§. 9. Državni uradnik pozdravlja v uniformi, salutujoč po vojaški. Državni uradniki so dolžni, če so v uniformi in se snidejo ali srečajo, pozdraviti se vzajemno; s častnim pozdravom naj začne poddani ali v činu niže stoječi uradnik.

§. 10. Vsi dosedaj za c. kr. državne uradnike razglašeni propisi o uniformovanji, izjemši rudarskim in gozdarskim uradnikom in po uradnikom uniformovanega varnostnega in finančnostražnega krdela in slednjič uradnikom zvršujoče pristaniške in morsko-zdravstvene službe izdane posebne sem mereče propise, izgubé z dnem, ko se razglasi ta ukaz, svojo moč.

II. Opis uniforme uradnikom.

A. Službena uniforma.

§. 11. Uniforemska suknja (vzorec 1) je iz temno-zelenega sukna z ležečim vratnikom in vzleki iz enakega sukna z gladko črno podlako iz svile ali ovčje volne. Život ima dva prsna dela (sprednja dela), ki sta sè stranskimi kosi zvezana s hrbnim delom, sestavljenim iz dveh delov. Vzorec 1.

Prsna dela, katera sredi prsi ležita drug čez drugega in delata dva gori rogljata izloga (renvers), imata vsak eno vrsto po sedem, enoliko med seboj oddaljenih pozlačenih gumbov, na katerih je vtisnen

Vzorec 2. cesarski dvojni orel (vzorec 2) in njim ustrezno poleg izlogovega roba sedem gumbnic.

Gorenji gumb je postavljen za 3 centimetre pod vratnikovim nastavkom in 12 centimetrov od izlogovega roba, spodnji na pasnem šivu 9 centimetrov od izlogovega roba. V pódlaki levega prsnega déla je vstavljen žep, 15 centimetrov širok.

Škrica sta podaljšanje života čez gorenji stegni tako, da sezata po dolgem notri do konca iztegnenega srednjega prsta, ko roki naravno doli visita, in proti spodaj razširjena, spredaj v širokosti izlogovih delov in zadaj v spodnji širokosti hrbtnega dela ležita drug čez druzega. Na zadnjem delu obéh škricev, in to v črti obéh hrbtnih šivov, je po ena navpična guba in v leti žep, ki je pokrit s troroglatim, oziroma dvojno zaokroženim zaklopcem. Na teh zaklopcih so po trije pozlačeni orlasti gumbi, izmed katerih naj se namesti po eden na gorenjem in dolenjem konci, in eden v sredi zaklopca.

Rokava imata 9 centimetrov širok vzlek iz enakega sukna. Ob šivu med rokavom in vzlekom teče suknen *passe-poil* tiste barve, katerega je osrednje oblastvo *(resort)*, ki mu pripada dotični uradnik. Na vzlekih je namestiti poleg šiva zadaj
Vzorec 3. pri zapestni kosti dva mala pozlačena orlasta gumba (vzorec 3),

Vratnik ima podlako iz enakega sukna in je krojen tako, da je, obrnen, zadaj na sredi in na obeh prednjih, pravokotnih oglih poleg okrajkovih delov 4 centimetre širok.

§. 12. Za odliko so v prvi kategoriji zlatovezeni naramniki na svetlo-rudečem ospodji po
Vzorec 4. vzorci 4., kateri imajo na svojem gorenjem zaokroženem konci po eno gumbnico in majben pozlačen orlast gumb, ter naj se na obeh straném med rokavovim šivom in suknje vratnikom našijejo tako, da bodo vodoravno nad ramnim šivom. Drugi in tretji kategoriji se določajo za odliko pletenine iz druga poleg druge ležečih črno in rumeno pletenih zlatih
Vzorec 5. vrvic (in to v 2. kategoriji iz 4 [vzorec 5] in
Vzorec 6. v 3. kategoriji iz 2 [vzorec 6] zlatih vrvic narejene); slednjič četrti kategoriji dve premo druga poleg druge ležeči na svojem gorenjem konci stikajoči se
Vzorec 7. in z malim orlastim gumbom opravljeni zlati vrvci (vzorec 7), katere je, prav tako, kakor naramnike pri prvi kategoriji namestiti na obojestranskih ramah.

Čin (stopnje) v posameznih kategorijah, izvzemši prvo, pri kateri se čin ne oznamenja, kažejo rožice, katere je namestiti na naramnih vrvicah. Té
Vzorec 8. rožice imajo za drugo kategorije 2·5 centimetra (vzorec 8.), za tretjo in četrto kategorije 1·7 centimetra (vzorec 9) v promeru in so v srebru vezene Vzorec 9
ali iz stisnenega srebra.

Najspodnji stopenj v treh poslednjih kategorijah oznamenja se z eno rožico, drugi višji z dvema, najvišji s tremi rožicami.

§. 13. Telovnik (vestija) (vzorec 10) iz ena- Vzorec 10.
kega temno-zelenega sukna, kakor uniforemska suknja, s hrbtnim delom iz črnega kanavasa, izkrojen je spredaj od vratú doli proti prsom 10 centimetrov globoko in se zapenja sè sedmémi na sprednjem robu desnega prsnega dela nameščenimi malimi pozlačenimi orlastimi gumbi. Oba prsna dela sta na sprednjem, dolenjem oglu pošev pristrižena in imata na vnanji strani po en vodoraven žep, katerega ustje je opremljeno sè sukneno lestvico, dva centimetra široko. Hrbtni del je na sredi 7 centimetrov dolgo razklan in ima pasno spono in zapenec (kopčo).

Poleti se smejo nositi beli telovniki gori povedanega kroja s propisanimi orlastimi gumbi.

§. 14. Hlače, za vse kategorije enake, so iz tako imenovanega novosivega sukna, spredaj z razporcem, spodaj zaprte, in imajo na obéh straném po en žep, ki se zapenja.

Poleti se morejo nositi hlače iz lahke drapobojne tvarine. Ali bele hlače nositi ni dopuščeno.

§. 15. Kapa (vzorec 11) je iz temno-zelenega Vzorec 11.
sukna po kroji in obliki oficirskim kapam podobna, na svojem spodnjem robu s črno in zlato pleteno vrvico in spredaj gori nad obodcem (senčnikom) z orlasto rožico s petljo (zanko) vred in malim pozlačenim orlastim gumbom opravljena. Podbradnik ima pozlačeno sponko in se pritrja z dvema malima pozlačenima orlastima gumboma gori nad konci senčnika (ščita).

§. 16. Za obstransko orožje (bedrinico) je
sablja po vzorci 12. Ona sestoji iz ploče, rokovišča Vzorec 12.
in toka.

Ploča (klinja) iz jekla, je zmerno zakrivljena, 73 centimetrov dolga, pri rokovišči 2·4 centimetra široka, od osti počenši 23 dolga dvorezna, od tod počenši notri do 2·5 centimetra pod ročajem enorezna in na obéh straném proti hrbtu obočeno brušena. Največa debelina hrbtova je 0·6 centimetra.

Rokovišče (držalo), 14 centimetrov dolgo, sestoji iz koša (rokobrana), glavice in ročajnika iz pozlačene kovine; dalje iz lesenega ročaja, ki je z ribjo kožo prevlečen in s pozlačeno žico povezan.

Ti deli so sestavljeni na pločni peti in gori na glavici pritrjeni sè zaglavnikom (prinetnim gumbom) iz pozlačene kovine.

Koš dela na pločnem nastavku okrogel branik, kateri je na svojem spodnjem širjem delu v brambo pesti obokan, in locánj (obód) ki seza kakor lok kvišku do pod gumba na glavici.

Branik, ki je na svoji vnanji strani, 3·5 centimetra, na notranji 2·5 centimetra širok in pa locánj sta okrašena z arabeskami plastično cizelovanimi in luknjičastimi. Med temi arabeskami je na spodnjem, širjem delu locanja vpodobljen c. kr. dvojni orel. Branik in locanj sta na obéh krajih obrobljena vsak z on okroglico, ki se končá na zadnjem konci branikovem z doli upognenim plastičnim in cizelovanim gumbom.

Glavica je okrašena z lavoriko in arabeskami takisto plastično-cizelovanimi in luknja pri peti okrepljena sè zaglavnikom (rožico, okrašeno z arabeskami), da drži pločo v rokovišči.

Tok (nožnica) po obmerih in obliki ploče iz mehkega lesa narejen in na vnanji strani s počrnjenim konjskim usnjem prevlečen je gori opravljen z ustnikom in spono (žabico), 11 centimetrov pod le-tó z oprto in kolačem ter spodaj z nakončnikom, vse to iz pozlačene kovine. Ustnik je na vnanji strani okrašen sè začetnicami Najvišjega imena in cesarsko krono, nosač in nakončnik z arabeskami v zvišenem, stisnenem delu. Spona (žabica) je 6 centimetrov pod grlom ustnikovim, na ploskvi proti životu obrneni, kolač na desni strani nosača pritrjen in nakončnik na spodnjem kraji opravljen z vlačnico.

Sabljo je v službi vselej nositi z uniformo, odložiti se smé samo v notranji pisarnični službi.

Vzorec 13. §. 17. Pripasač (vzorec 13) sestoji iz opaska iz rujavega svetlega usnja, obeh pasov nosačev iz rudečega safijanskega usnja in njijinih kosov zapone. Izmed pasov nosačev je sprednji 29 centimetrov, zadnji 46 centimetrov dolg. Oba sta 2·8 centimetra široka in na svoji vnanji strani obložena z 2·3 centimetra širokim, zlatim, na sredi s črno nitjo prepletenim pascem in na svojem spodnjem konci, kjer se nahajajo kosi zapon, da se more pritrditi sablja, zašpičena. Na njem je namesčena 13 centimetrov dolga verižica s kljuko, da se more više obesiti sablja. Pripasač je pod uniforemsko suknjo, oziroma telovnikom, opasati tako, da sprednji pas nosač visi ob levem gornjem stegnu.

Vzorec 14. §. 18. Uniforemski plašč (vzorec 14) je iz temno-zelenega sukna in tako dolg, da bode život od vratú do 10—12 centimetrov pod kolenom popolnoma pokrit, in ima dve vrsti velikih pozlačenih orlastih gumbov, 6 v vsaki vrsti.

Vratnik je iz črnega žameta ter se lahko privihne in zavihne; podlako ima iz enakega sukna, kakor plašč, in je na obeh oglih zaokrožen.

Na vnanji strani zavihanega (položenega) dela vratnikovega je na sprednjem robu na sredi nameščen po en nášev (*„paroli“*) iz žameta tiste barve, kakoršne je dotično osrednje oblastvo (§. 5) z malim pozlačenim orlastim gumbom, na gorenjem konci teh *„paroli“* (vzorec 15). Spredaj na nastavnem šivu vratnika je nameščena plaščeva petlja (zanka) iz temno-zelene ovčje volne, in to na desni klinček, na levi zadrga, in nastavna konca sta pokrita vsak z eno rožico, narejeno iz enake tvarine. Vzorec 15.

V kolkovi višini se nahaja 6 centimetrov široka, 37 centimetrov dolga skoba, opravljena z dvema enakima orlastima gumboma in dvema gumbnicama,

V višini skobe spojnice je zunaj na obeh straném nameščen po en žep z oslečem pokrit in na levi prsni strani znotraj odprt žep.

Uniforemski plašč se nosi o mrzlem in neugodnem vremenu, in pa na potovanji čez uniforemsko suknjo.

§. 19. Za uniforemsko zavratnico (kravato) se nosijo črne svilene ali atlasove voze (vratnice), 2—3 centimetre široke v obliki petlje.

§. 20. Rokavice so iz belega pralnega usnija.

§. 21. Z uniformo je nositi samo in edino belo perilo.

§. 22. Nositi tako imenovane uniforemske „bluze“, kakor tudi posamezne uniforemske kose je prepovedano.

B. Pražnja uniforma.

§. 23. Pražnje (gala) uniforme suknja (vzorec 16) je za vse uradnike tistih kategorij, za katere je propisana posebna pražnja uniforma, iz temnozelenega sukna sè stoječim vratnikom in vzleki iz žameta v barvi tistega osrednjega oblastva, kateremu pripada dotični uradnik. Visok bodi stoječi vratnik enakomerno 4 centimetre, in rokavovi vzleki enakomerno 7 centimetrov. Vzorec 16.

Konca vratnikova sta po prekotnici zmerno zaokrožena.

Život uniforemske suknje seza doli do kolkov in se zapenja z dvema vrstama gumbov, vsaka vrsta po osem pozlačenih orlastih gumbov. Škrica, na svojih sprednjih delih v poprečnici za 5·2 centimetra zmerno zaokrožena, sezata do 8 centimetrov nad kolenom. V vsaki izmed škricovih gub zadaj sta nameščena navpično krojena žepa, katera krijeta tro-oglati z dvema orlastima gumboma obšiti lestvici. Rokava sta za pestjo odprta in opravljena z malim orlastim gumbom, da se zapenjata. Podlako ima suknja temno-zeleno in ob vseh krajih gré obrobek *(passe-poil)* iz sukna tiste barve, kakor vzlek.

Vzorec 17. §. 24. Vratnik in vzleka prve kategorije imajo zlato vezenje po vzorci 17, kateremu se širjava ustanavlja pri vratniku na 3·5 centimetra, pri vzlekih na 5·5 centimetra.

Druga in tretja kategorija dobita zlate obšive (pasce) enakega vzorca, todà različne širokosti, katera iznaša v drugi kategoriji za vratnik 3·3 centimetra in za vzleke 5·3 centimetra (vzorca 18 in 19), v tretji kategoriji za vratnik in vzleke enakomerno 3·3 centimetra (vzorec 20).

Vzorca 18 in 19. Vzorec 20.

§. 25. Čin (stopnje) v posameznih kategorijah, izvzemši prvo, v kateri se čin ne oznamenja, oznamenja se z rožicami po vzorci 9 na sprednjih koncih vratnika.

Najspodnji stopenj v drugi in tretji kategoriji se naznanja z eno rožico, višji za njim z dvema, najvišji s tremi rožicami.

§. 26. Pražnje hlače so iz enakega temno-zelenega sukna, kakor pražnja uniforemska suknja brez obrobca, spredaj z razporo, spodaj zaprte, s podvezama in imajo na obeh straneh po en žep, ki se zapenja.

One so v prvih treh kategorijah na vnanjih stranskih šivih opravljene sè zlatimi pasci, in to v prvi kategoriji sè zlatim pascem 5·3 centimetra širokim (vzorec 19), v drugi kategoriji z dvema po 2·6 centimetra širokima, zlatima pascema, katera loči 3 centimetre široka žametova proga, tiste barve, kakor so vzleki (vzorec 21), v tretji kategoriji z 2·6 centimetra širokim zlatim pascem (vzorec 21).

Vzorec 21.

§. 27. Uradniki četrte kategorije prihajajo praznično v zapeti suknji, propisani za službeno uniformo, in novo-sivih hlačah, z uniforemskim klobukom, opisanem v naslednjem paragrafu.

§. 28. Klobuk (vzorca 22 in 23) je iz črne svilene klobučine, sestoji iz okrogle kape in krajcev er ima podbradnico. Vzorca 22 in 23.

Srednja navpična višina kape znaša 11 centimetrov. Krajci so na obeh straneh kape, in to na desni 14·5 centimetrov visoko in na levi strani 16 centimetrov visoko kvišku zavihani ter delajo spred in zad 6·7 centimetrov široka, zmerno vznesena konca, ki merita v svoji srednji dolgosti po 10 centimetrov od glavne otline.

Krajci so obrobljeni s 3·5 centimetra širokim, črnim povodičenim svilenim trakom, ki je tako našit, da so 3 centimetri njegove širjave proti vnanji strani krajcev položeni. Vrhu tega je ob notranji strani krajcev nameščeno v prvi kategoriji belo, v drugi in tretji črno nojevo perje.

Na vnanji strani desnega krajca, in to na sredi, ima klobuk črno petljo (kokardo). Nad to petljo z uniforemskim gumbom pritrjena klobukova zanka je narejena v treh prvih kategorijah iz šest vrst zlatih buljonov, katerih dva srednja sta spletena, in v četrti kategoriji iz 2 6 centimetra široke zlate preme (porte).

V obeh klobukovih oglih ležita roži iz zlatih buljonov, sè srednjim ščitom iz črnega žameta, na katerem je v zlatu vezen cesarski dvojni orel.

§. 29. Uniforemska ovratnica (kravata) je iz črne gladke sviline in bodi opravljena z belo vratno progo, narejeno z vloženo, čez gorenji rob ovratnice molečo, 3 centimetra debelo krožno vrvico.

§. 30. Za stransko orožje, uniforemski plašč, rokavice in perilo veljajo isti propisi, kakor pri službeni uniformi.

C. Žalovalni znaki.

§. 31. Državni uradniki so dolžni udeleževati se dvornega žalovanja in morajo soglasno s propisi za c. in kr. vojstvo nositi žalovalne znake v prvem in drugem razredu dvornega žalovanja vselej, kader so v uniformi, v tretjem razredu samo, če se nosi žal za kakega uda Najvišje cesarske rodbine, v službi in zunaj službe; v ostalih slučajih tretjega razreda pa samo zunaj službe.

§. 32. Žalovalne znake je nositi po dveh stopnjih tako-le: Za prvi žalovalni razred obsezajoč prvo dobo prvega žalovalnega razreda, črno tenčico (flor), 8 centimetrov v širjavi po sredi nadlekta, a

brez zanke, dalje povlako iz tenčičnega trakú čez klobukovo petljo in rokovišče sablje s tenčico obvito.

Za drugi žalovalni stopenj, obsezajoč drugo dobo prvega in vseh ostalih žalovalnih razredov, flor nad komolcem po propisu.

§. 33. Kar se tiče razredov in trajanja dvorne žali same, dolžna so oblastva in posamezni državni uradniki ravnati se po napóvedi najvišjega dvorništva Njegovega ces. in kralj. apostol. Veličanstva, katero izide od slučaja do slučaja, ali pa po razglasu v uradnem delu Dunajskega časnika („Wiener Zeitung“) ali dotičnega deželnega časnika.

Taaffe s. r. **Falkenhayn** s. r.
Pražák s. r. **Welsersheimb** s. r.
Dunajewski s. r. **Gautsch** s. r.
Bacquehem s. r. **Schönborn** s. r.
Zaleski s. r.

Vzorec 1.
Od spredaj.)

Vzorec 1.
(Od zadaj.)

Vzorec 2.

Vzorec 3.

Vzorec 4.

Vzorec 5.

Vzorec 6.

Vzorec 7.

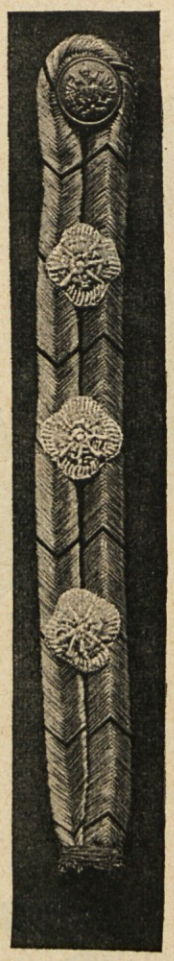

Vzorec 8 in 9.

Vzorec 10.

Vzorec 11 a.
(Od spredaj.)

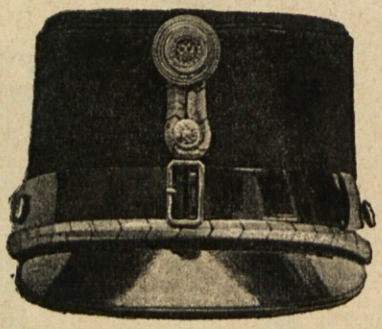

Vzorec 11 b.
(Od strani.)

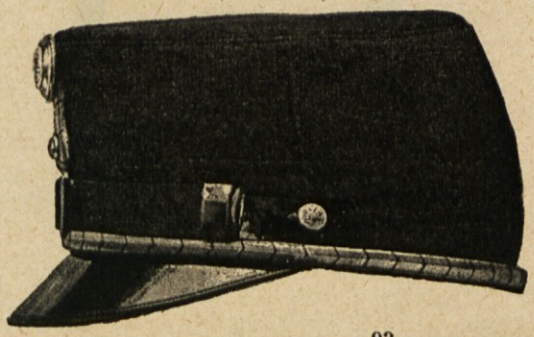

Vzorec 12 a.

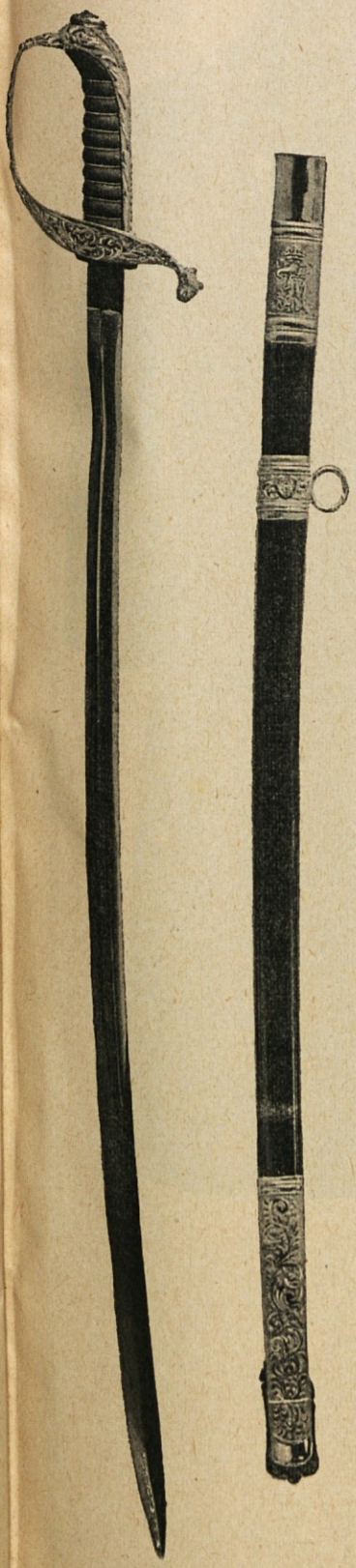

Vzorec 12 b.

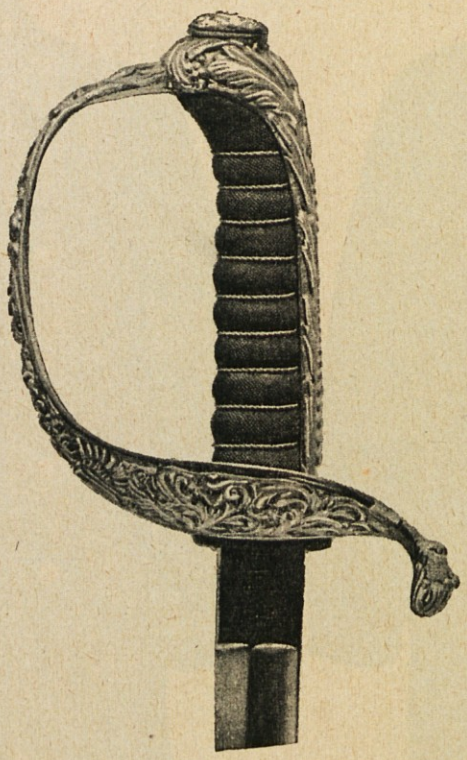

Vzorec 12 c.

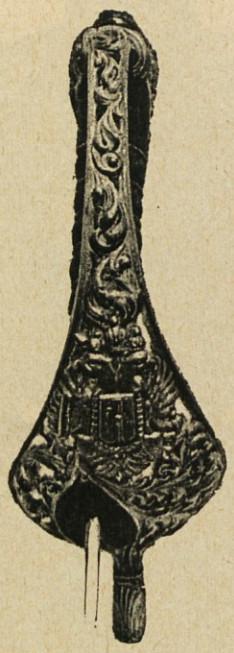

Vzorec 12 d.

Vzorec 13.

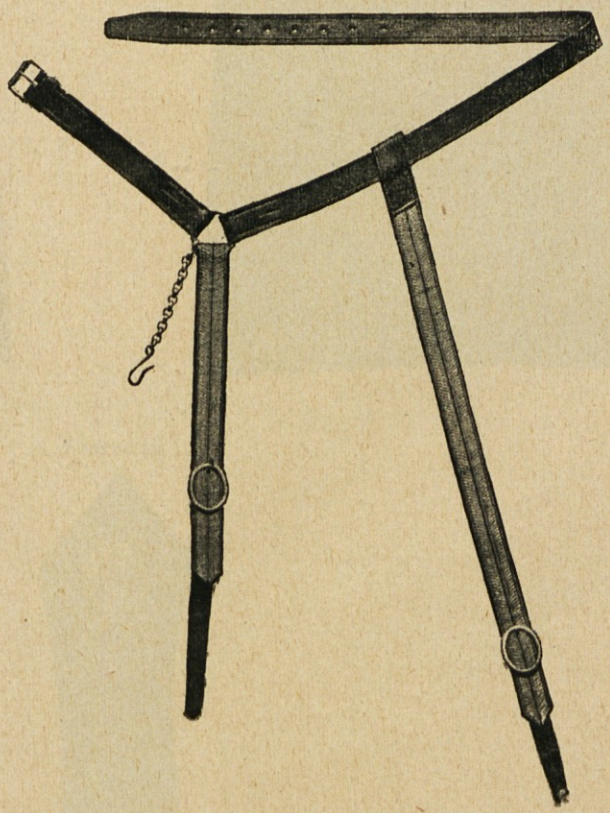

Vzorec 14.
(Od spredaj.)

Vzorec 14.
(Od zadaj.)

Vzorec 15.

Vzorec 16.
(Od spredaj.)

Vzorec 16.
(Od zadaj.)

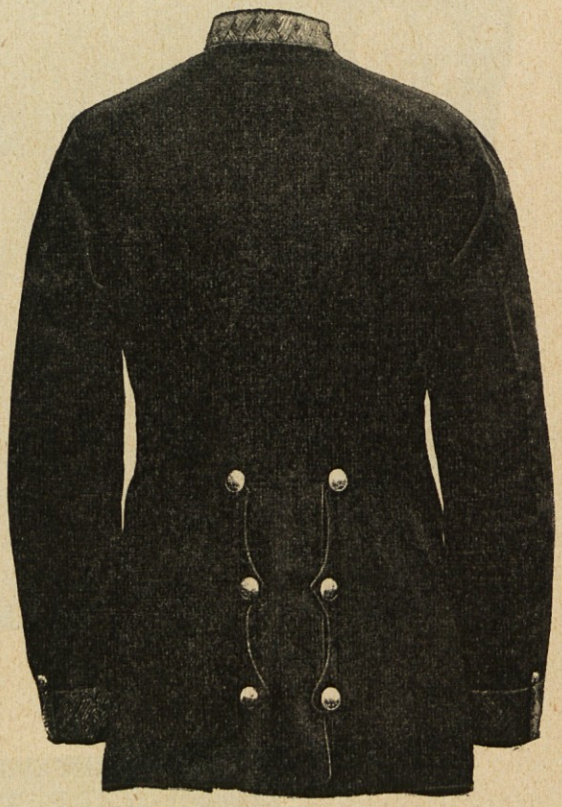

Vzorec 17 a.

Vzorec 17 b.

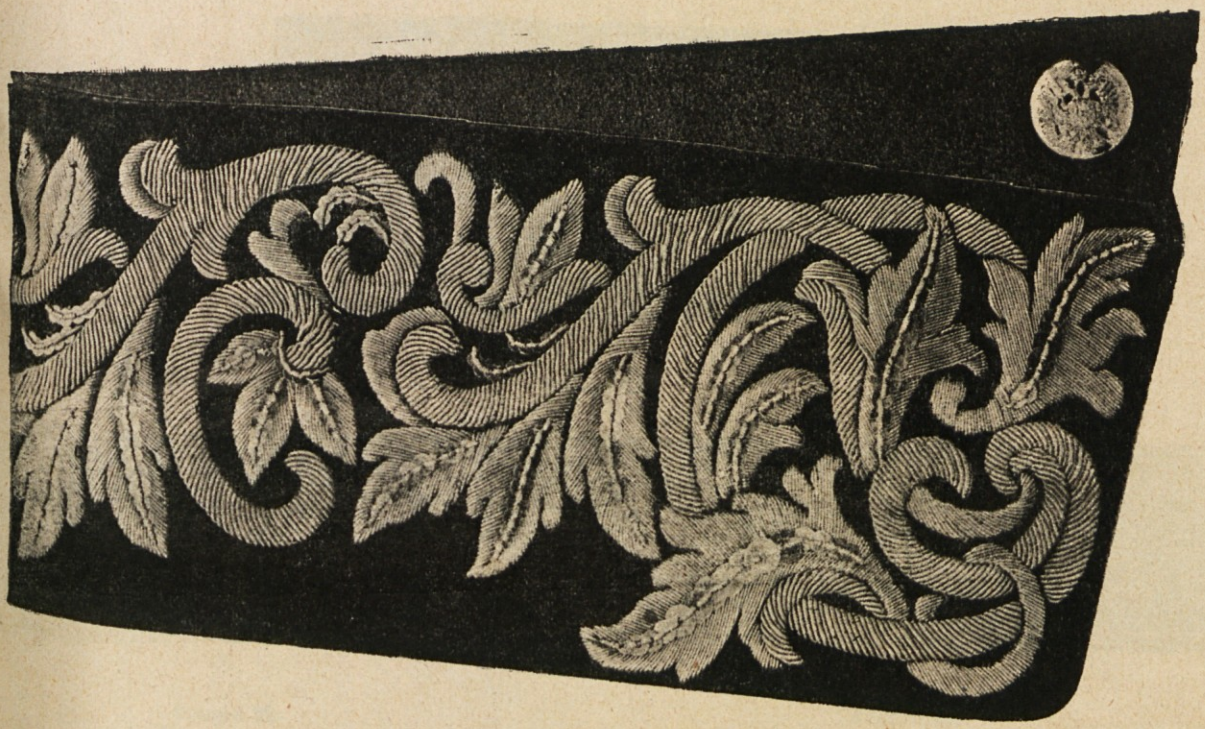

Vzorec 18.

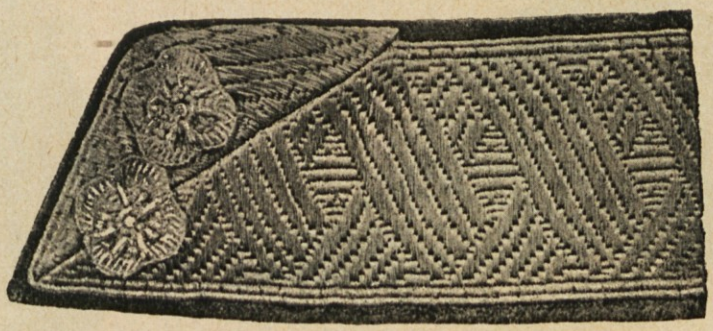

Vzorec 19.

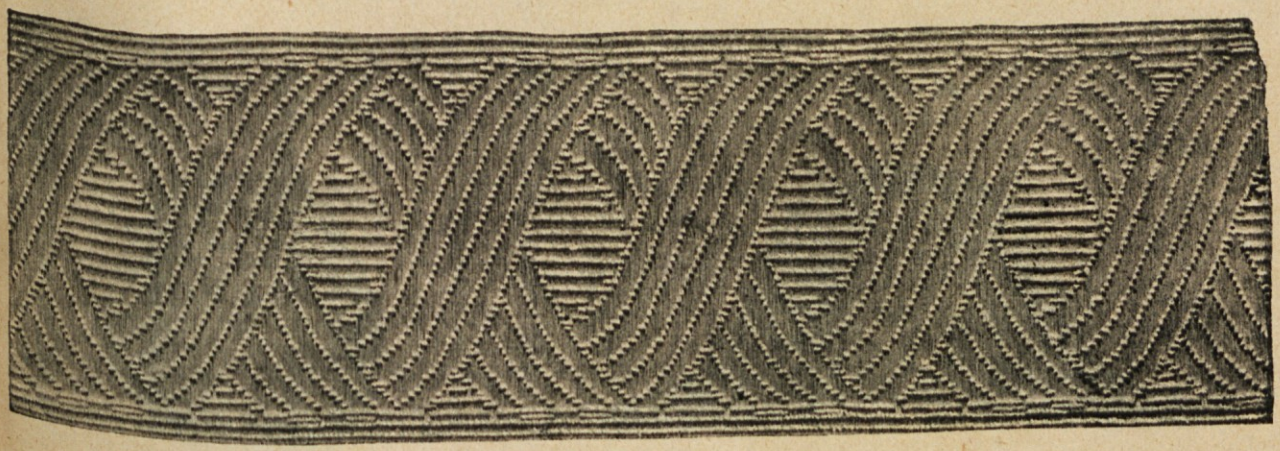

Vzorec 20.

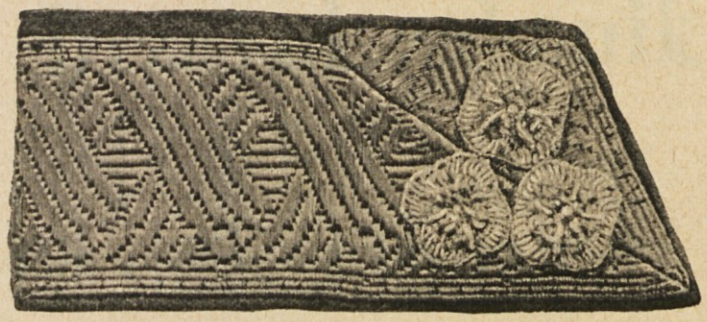

Vzorec 21.

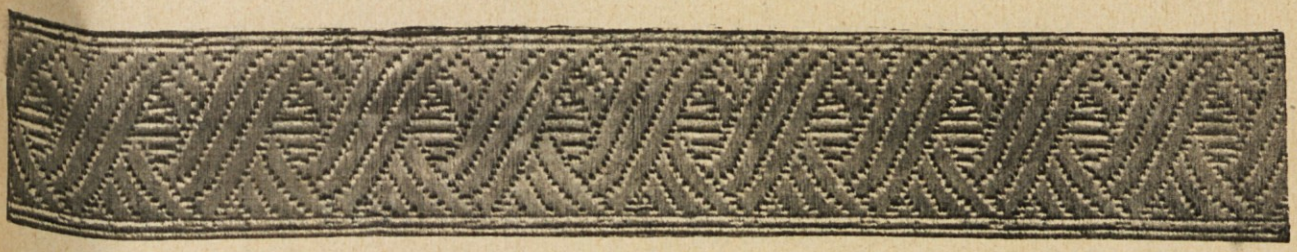

Vzorec 22.
(Od spredaj.)

Vzorec 22.
(Od strani.)

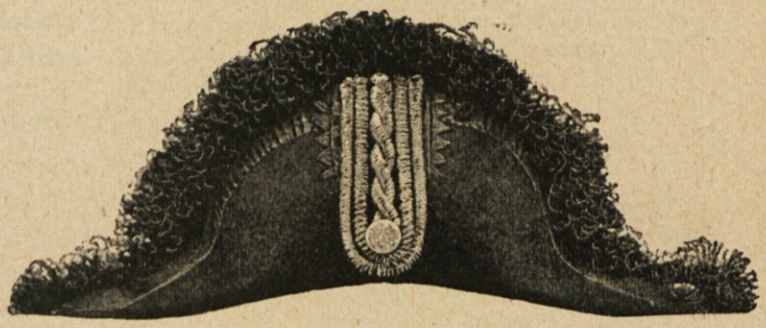

Vzorec 23.
(Od spredaj.)

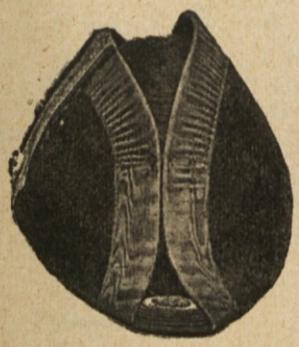
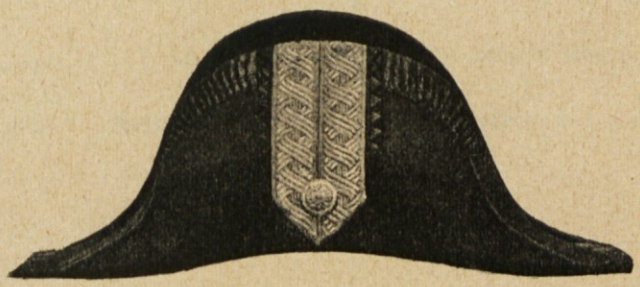
Vzorec 23.
(Od strani.)